DICȚIONAR
ORTOGRAFIC
al LIMBII ROMÂNE

Flora Șuteu
Elisabeta Șoșa

NOU! NOU! NOU!

Scanned with OKEN Scanner

Cuvânt către cititor

Prezentul dicţionar ortografic este astfel alcătuit, încât cineva care vrea să se informeze asupra scrierii corecte a unui cuvânt folosit astăzi în limba română literară să poată deduce formele lui scrise, fie pe baza listei de cuvinte, fie pe baza regulilor ortografice, fonetice şi gramaticale cuprinse în partea a II–a a lucrării. El este deci un rezumat sistematizat al ortografiei academice actuale.

Lucrarea se aliniază la practica ortografică românească tradiţională în care, începând din 1881, Academia Română a fost unica autoritate ştiinţifică recunoscută de stat în materie ortografică, ceea ce pentru stabilitatea şi unitatea limbii române literare a avut un rol benefic.

Academia Română şi–a consolidat autoritatea în ortografie prin sistemul şcolar preuniversitar, în care normele sale au fost întotdeauna obligatorii.

Existenţa unei autorităţi academice în ortografie este o condiţie deosebit de importantă pentru o comunicare scrisă lipsită de dezordine. Această convingere ne–a îndemnat să elaborăm dicţionarul de faţă, care se adresează în primul rând celor cuprinşi în sistemul şcolar preuniversitar şi, bineînţeles, tuturor celor care doresc să scrie conform normelor ortografice academice, chiar şi străinilor care vor să înveţe scrierea corectă a limbii române.

ACADEMIA ROMÂNĂ

HOTĂRÂREA

Adunării generale a Academiei Române, din 17 februarie 1993, privind revenirea la „â“ şi „sunt“ în grafia limbii române

Adunarea generală a Academiei Române, întrunită în ziua de 17 februarie 1993, în conformitate cu art. 4 din Statutul Academiei Române, hotărăşte:

1. Se va reveni în grafia limbii române la utilizarea lui *â* în interiorul cuvintelor şi a formei *sunt* (*suntem, sunteţi*), în conformitate cu hotărârile adoptate de Academia Română înainte de 1948, consecinţă a unui îndelungat proces istoric.

2. Modul de aplicare a hotărârii de la pct. 1 va fi stabilit de Prezidiul Academiei Române.

3. Pentru celelalte reguli ortografice se cere Comisiei de cultivare a limbii române, institutelor de lingvistică ale Academiei Române să facă acele propuneri pe care le consideră necesare ca urmare a dezbaterilor şi propunerilor care au avut loc în Adunarea generală a Academiei, la întrunirile lingviştilor şi în presă. Aceste propuneri vor fi supuse Secţiei de filologie şi literatură a Academiei, care le va înainta, cu eventuale amendamente, Adunării generale a Academiei Române, spre dezbatere şi aprobare.

Preşedintele Academiei Române,
academician Mihai Drăgănescu

(Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 51, 8 martie 1993)

ACADEMIA ROMÂNĂ

HOTĂRÂREA

Prezidiului Academiei Române privind revenirea la „â“ şi „sunt“ în grafia limbii române

Ca urmare a Hotărârii Academiei Române din 17 februarie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 51 din 8 martie 1993, Prezidiul Academiei Române, cu acordul Ministerului Culturii şi Ministerului Învăţământului, hotărăşte următoarele:

1. Lucrările aflate în prezent la edituri în proces tehnico–industrial, cu apariţie în anul 1993, precum şi cele în lucru redacţional prevăzute la predare la sectoarele tehnice ale editurilor, în cursul acestui an, se vor tipări cu grafia folosită de autori.

2. Manuscrisele aflate în portofoliile editurilor, inclusiv cele depuse cu 4–5 ani în urmă, precum şi cele ce se vor preda după data prezentei hotărâri vor fi revăzute de autori pentru a introduce peste tot grafia cu *â* şi *sunt*.

3. Publicaţiile periodice vor trece complet la grafia cu *â* şi *sunt* până la data de 1 ianuarie 1994.

4. Ziarele vor trece complet la grafia cu *â* şi *sunt* până la data de 1 mai 1993.

Scanned with OKEN Scanner

5. Pentru unele lucrări de mari dimensiuni şi complexitate, în general dicţionare şi atlase lingvistice, cu manuscrise predate la edituri până la 17 februarie 1993, se va putea păstra ortografia din 1953, chiar dacă au fost predate cu mai mulţi ani în urmă.

6. Nu se va tipări nici o carte şi nici o lucrare din motive de schimbare de grafie, decât numai şi numai din raţiuni editoriale, în care caz se va utiliza grafia cu *â* şi *sunt*.

7. Pentru editări prin copiere fotografică, acestea vor fi publicate cu grafia în care au fost iniţial tipărite.

8. Toate documentele oficiale ale instituţiilor din România vor fi scrise cu grafia *â* şi *sunt*, începând, cel mai târziu, de la data de 15 aprilie 1993.

9. În învăţământul preuniversitar se va trece treptat la grafia cu *â* şi *sunt*, începând cu clasa I şi continuând apoi cu celelalte clase şcolare, conform dispoziţiilor ce vor fi date de Ministerul Învăţământului, care va încheia această trecere în decursul a 2 ani.

10. În învăţământul universitar se va trece la grafia cu *â* şi *sunt* începând cu anul universitar 1993/1994, aplicându-se, pentru cărţi şi lucrări, prevederile de la pct. 1, 2 şi 3 de mai sus.

11. Secţia de filologie şi literatură a Academiei Române se va îngriji de editarea unui nou dicţionar ortografic, de volum redus, pentru a fi tipărit până la 1 februarie 1994.

Preşedintele Academiei Române,
academician Mihai Drăgănescu

Bucureşti, 10 martie 1993

ANEXĂ

REGULILE
„Sextil Puşcariu" pentru scrierea literelor „â" şi „î"

Literele *â* şi *î* corespund aceluiaşi sunet, întrebuinţându-se după următoarele reguli:

a) *î* se scrie întotdeauna la începutul şi la sfârşitul nemijlocit al cuvântului: îl, îmbărbătez, împărat, înger, îşi, îţi, amărî, coborî, hotărî, târî, urî. ..;

b) tot *î* scriem şi în corpul cuvintelor, când, prin compunere, *î* de la începutul cuvintelor ajunge medial: neîmpăcat, neîndurat, neînsemnat, preaînălţat, preaîntâmpinat.

Vom scrie *într-însul*, dar *dânsul*;

c) în toate celelalte cazuri se scrie, în corpul cuvintelor, *â*: bând, când, făcând, gât, mormânt, râu, român, sfânt, vânt. . .

(Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 59, 22 martie 1993)

Scanned with OKEN Scanner

Explicaţii pentru utilizarea dicţionarului

1. *Componentele ortografiei româneşti actuale.* Respectarea scrierii corecte (=respectarea ortografiei) româneşti actuale presupune cunoaşterea regulilor de folosire a componentelor ei: alfabet, valori ale literelor, semne ortografice şi termeni ştiinţifici prin care sunt denumite, pentru clasificare, unităţile sistemului lexical, fonetic şi gramatical luat în considerare.

2. *Alfabetul.* Toate literele din ortografia actuală a limbii române formează alfabetul limbii române. După cum se poate vedea în *Tabelul 1*, literele sunt aşezate într–o ordine fixă numită *ordine alfabetică*. Enumerarea literelor în această ordine trebuie învăţată, deoarece cu ajutorul ei se fac toate clasificările de cuvinte româneşti (sau străine folosite astăzi în limba română), în dicţionare, fişiere de biblioteci, cărţi de telefon etc.

3. *Litera* este simbolul sunetului, adică al celei mai mici părţi dintr–un cuvânt pe care o putem recunoaşte prin scris. Ca simbol, ea intră în rândul semnelor cu ajutorul cărora se transmit informaţii scrise. Ea are o *figură*, o *denumire* şi *una sau mai multe valori.*

În *Tabelul 1* se reproduce figura literei cu cele patru variante de bază ale sale: *litera mică de tipar* (minusculă de tipar), *litera mare de tipar* (majusculă de tipar), *litera mică de mână* (minusculă cursivă) şi *litera mare de mână* (majusculă cursivă).

Dintre variantele de bază ale figurii fiecărei litere, în acest dicţionar se foloseşte numai litera mică de tipar, ca literă–tip, căreia i se menţionează *denumirea* în lista de cuvinte ca prim termen (= cuvânt–titlu, intrare) al grupărilor de forme scrise ale unui cuvânt; este de observat că în listă aceste grupări (= cuvinte–titlu, intrări) sunt ordonate alfabetic, după literele cuvântului–titlu.

4. *Valoarea literei.* Sunetul sau sunetele pe care le simbolizează o literă reprezintă valoarea ei. Pentru practica ortografică sunetele care formează valorile literelor trebuie considerate sunete–tip. Ele aparţin, ca unităţi, sistemului fonetic al limbii literare luat în considerare de ortografişti (v. R F 1).

5. *Semnele ortografice* sunt mijloacele prin care se completează toate regulile de folosire a literelor în ortografie, astfel încât, prin scriere, să se dea mai multe informaţii despre cuvinte decât cele referitoare la sunetele care le compun (v. R O 5). **Despărţirea în silabe** nu se poate găsi în listă; regulile sunt cuprinse în R O 7.

6. *Termenii ştiinţifici* care denumesc *unităţile sistemului lingvistic* al limbii române literare actuale luaţi în considerare de ortografişti sunt foarte numeroşi, dar ei intră în bagajul de cultură generală al fiecărui absolvent al ciclului gimnazial din învăţământul românesc actual. În dicţionar, majoritatea apar abreviaţi imediat

Scanned with OKEN Scanner

după fiecare formă scrisă (v. explicaţiile abrevierilor şi ale semnelor speciale din lucrarea de faţă, în Tabelul 2).

*

* *

Structura dicţionarului. Prima parte este formată dintr–o listă de cuvinte însoţite de o transcriere fonetică. În transcrierea fonetică este marcat accentul la cuvintele formate din mai multe silabe (= cuvinte polisilabice). Alte explicaţii cu privire la accent se găsesc în partea a II–a a lucrării de faţă (v. **R F 4**). Transcrierea fonetică serveşte şi la recunoaşterea valorii combinaţiilor dintre litere. De la caz la caz, în lista de cuvinte se fac trimiteri la explicaţiile din partea a doua a dicţionarului. Unele cuvinte din listă apar ca **modele** (v. mai jos). Acestea cuprind toate formele flexionare ale cuvântului, însoţite de caracterizarea lor gramaticală. Formele cu dificultăţi sunt menţionate ca **intrări** (= cuvinte–titlu) separate, aşa cum s–a procedat şi în DOOM.

Lista de cuvinte a fost alcătuită pe următoarele principii: a) frecvenţa cu care se foloseşte cuvântul în limba română literară actuală; b) existenţa unei dificultăţi în scrierea lui corectă; c) reprezentarea tuturor tipurilor structurale (care sunt descrise prin reguli); d) menţionarea cât mai multor tipuri de cuvinte care se supun unor reguli particulare sau individuale.

Caracterizările gramaticale din lista de cuvinte se redau prin abrevieri (a căror explicaţie se găseşte în *Tabelul 2*). La cuvintele care se declină (substantive, articole, adjective, pronume şi numerale) sau se conjugă (verbe), formele care apar în declinare sau conjugare sunt grupate sub o singură intrare, fiecare formă dată fiind însoţită de caracterizarea gramaticală *prin care se deosebeşte de cea imediat anterioară.*

Transcrierea fonetică din lista de cuvinte se dă cel puţin o dată, la cuvântul–titlu, pentru a se indica accentul cuvântului, în primul rând. Dacă formele flexionare grupate sub o singură intrare prezintă modificări de accent sau de pronunţare care nu pot fi deduse din valoarea literelor folosite sau din **modele** (v. mai jos, în alineatul următor), se dă transcrierea fonetică şi pentru aceste forme.

Trimiterile de la un cuvânt la altul în dicţionar apar precedate de *v.*, ceea ce înseamnă că din formele flexionare ale cuvântului la care se trimite pot fi deduse cele ale cuvântului de la care se trimite, deoarece (acesta din urmă) aparţine aceluiaşi tip de flexiune şi are aceleaşi modificări esenţiale în scriere şi în pronunţare ca şi cuvântul la care se trimite şi pe care îl numim **model**.

Trimiterile cu indicativul **R** *care apar la sfârşitul indicaţiilor de scriere* ale câte unui cuvânt–titlu sunt menite să ajute la înţelegerea regulii sau regulilor care stau la baza formelor scrise. Aceste reguli sunt cuprinse în *partea a doua a dicţionarului*, în care se face sistematizarea problemelor de *scriere* (O = ortografie pură), *pronunţare* (F = fonetică literară) şi informaţie bazată pe *gramatica scrisă* (G) cu privire la vocabularul limbii române literare actuale.

Cuvintele–titlu date în paranteză reprezintă forme de limbă română actuală mai

Scanned with OKEN Scanner

puţin recomandabile decât cele la care se trimite în cadrul aceleiaşi paranteze. Procedeul este folosit în lista de cuvinte numai atunci când forma recomandată şi cea nerecomandată (mai puţin recomandabilă) nu se află în imediata vecinătate (= una după alta) în listă. În cuibul cuvântului-titlu care reprezintă forma recomandată, variantele admise, dar nerecomandate, se dau în paranteză precedate de *sau*.

Cuvintele puse între ghilimele sau între paranteze dau scurte informaţii asupra înţelesului cuvintelor-titlu. Există explicaţii şi în afara parantezei.

*

* *

Cititorul obişnuit cu îndreptarele ortografice academice sau şcolare din ultimii 40 de ani va fi surprins, în lista de cuvinte a dicţionarului nostru, în primul rînd, de trimiterile care se fac de la un cuvînt la altul. De aceea ţinem să precizăm de la început că aceste trimiteri nu au nici o legătură cu sensul celor două cuvinte, ci numai cu formele lor gramaticale scrise.

Ne-a constrâns la acest sistem de expunere a scrierii corecte obligaţia de a da, într-un spaţiu cît mai redus, informaţii complete asupra scrierii corecte a celor mai des folosite cuvinte româneşti.

În mod normal, scrierea corectă ar trebui să se practice ca o deprindere automatizată prin cultura generală dobândită până la absolvirea ciclului de învăţământ primar. Studierea limbii române în ciclul gimnazial are menirea să consolideze automatismele de scriere corectă deja existente. Consolidarea se produce prin conştientizarea modului în care aceste automatisme se aplică în scrierea noului vocabular învăţat la toate disciplinele de învăţământ.

În ceea ce priveşte *ortoepia* (= pronunţarea literară), lucrarea de faţă dă indicaţii sumare. Ortoepia românească actuală nu a fost în suficientă măsură studiată pentru a se putea spune că este descrisă complet şi pe deplin satisfăcător. Cercetări special consacrate acestui subiect ar trebui să formeze tema unui program de amploare. Deşi aparţine şi ea ortografiei, adică scrierii corecte, *punctuaţia* fiind un auxiliar grafic al sintaxei, deci al acelei părţi din gramatică în care faptele se discută din punctul de vedere al legăturii dintre cuvinte şi nu al cuvintelor luate izolat ca unităţi lexicale, nu-şi are locul într-un dicţionar (lucrare prin definiţie consacrată sistematizării faptelor pe unităţi lexicale).

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 1

ALFABETUL LIMBII ROMÂNE

Nr. de ordine alfabetică	*Figura literei*				*Valoare*			Exemple
	de tipar		*de mână*		Transcriere în dicţionar	Transcriere fonetică internaţională		
	mică	mare	mică	mare				
1	a	A	*a*	*A*	/ a /	/ ʌ /	1	aşa, cap, da
2	ă	Ă	*ă*	*Ă*	/ ă /	/ ə /	2	ăsta, casă, păr
3	â	Â	*â*	*Â*	/ i /	/ i /	3	român
4	b	B	*b*	*B*	/ b /	/ b /	4	ban, slab, coborî
5	c	C	*c*	*C*	1° / k /	/ k /	5	cap, către, coş, curte, clar, ac, acasă
					2° / ḱ /	/ ķ /		chema, cheag, ureche, chin, chiar, unchi
					3° / č /	/ tʃ /		cer, ceas, face, cine, arici
6	d	D	*d*	*D*	/ d /	/ d /	6	dar, ied, pădure
7	e	E	*e*	*E*	1° / e /	/ e /	7	erou, pune, sezon
					2° / ę /			deal, perdea
					3° / i̯e /	/ je /		el, ei, eu, este, eşti, eram, erai, era, eraţi, erau
					4° / i̯ /	/ j /		ea, aceea
					5° ø	zero fonetic		ceas, cheag, geam, gheaţă, boccea, tinichea, pingea, veghea

Scanned with OKEN Scanner

8	f	F	*f*	*F*		/f/	/f/	8	floare, jaf, oferi
9	g	G	*g*	*G*	1°	/g/	/g/	9	gară, găină, gol, gură, glob, grad, îngrăşa
					2°	/ǵ/	/g/		ghindă, unghi, ghem, veghe
					3°	/ǧ/	/dʒ/		geme, alege, gingie, blugi
10	h	H	*h*	*H*	1°	/h/	/h/	10	halva, pahar, almanah
					2°	ø	zero fonetic		chema, ghem, urechе, junghi
11	i	I	*i*	*I*	1°	/i/	/i/	11	inimă, zinc, taxi
					2°	/i̯/	/j/		iarbă, iepure, iolă, iulie, pai, tei, păi, lămâi, soi, cui
					3°	ø	zero fonetic		chiar, unchi, unghi, ghiozdan, ghioagă, ciur, arici
12	i	Î	*î*	*Î*		/i/	/i/	12	începe, bineînţeles, coborî
13	j	J	*j*	*J*		/j/	/ʒ/	13	joc, răboj, cojoc
14	k	K	*k*	*K*	1°	/ḱ/	/ķ/	14	kilometru
					2°	/k/	/k/		kaliu, kripton
15	l	L	*l*	*L*		/l/	/l/	15	lac, cal, alai, (a) zvîrli
16	m	M	*m*	*M*		/m/	/m/	16	masă, pom, amar, umbla, umple
17	n	N	*n*	*N*		/n/	/n/	17	nobil, an, anunţa, vârstnic
18	o	O	*o*	*O*	1°	/o/	/o/	18	om, maro, bombonieră

Scanned with OKEN Scanner

					2°	/ ǫ /	/ w /		soare
					3°	/ ụ /	/ w /		oare, vioară
19	p	P	*p*	*P*		/ p /	/ p /	19	palid, dulap, spirt, aspru, apă
20	q	Q	*q*	*Q*		/ k /	/ k /	20	quasar, Qatar
21	r	R	*r*	*R*		/ r /	/ r /	21	ramă, ţărm, aramă, crom, astru, hotărî
22	s	S	*s*	*S*		/ s /	/ s /	22	safir, vis, asin, ghips, prismă
23	ş	Ş	*ş*	*Ş*		/ ş /	/ ʃ /	23	şapcă, culcuş, cuşcă
24	t	T	*t*	*T*		/ t /	/ t /	24	tei, cotlet, sat, fetru
25	ţ	Ţ	*ţ*	*Ţ*		/ ţ /	/ ts /	25	ţară, ţurţur, şorţ
26	u	U	*u*	*U*	1°	/ u /	/ u /	26	unic, codru, sodiu, ruj, clujean, glugă
					2°	/ ụ /	/ w /		a ploua, rouă
27	v	V	*v*	*V*		/ v /	/ v /	27	vacs, firav, erbivor, învăţa
28	w	W	*w*	*W*		/ v /	/ v /	28	wat, wolfram
29	x	X	*x*	*X*	1°	/ ks /	/ ks /	29	xilofon, ax, xerox, text, axă, saxofon
					2°	/ gz /	/ gz /		exemplu, auxiliar, exil
30	y	Y	*y*	*Y*	1°	/ i /	/ i /	30	ytriu, yterbiu, hobby
					2°	/ i̯ /	/ j /		yen, yoga, New York
31	z	Z	*z*	*Z*		/ z /	/ z /	31	zahăr, ursuz, vizavi, tranzit, poznă

Tabelul 2

1. Abrevieri

a.	=	alternanţă (în G)
A	=	lista de amendamente la DOOM
1 – 6	*v.*,	mai jos, vb., pron. sau pers.
abr.	=	abreviere
ac.	=	acuzativ
acc.	=	accentuat
adj.	=	adjectiv; cifrele de la 1 la 4 după această abreviere indică numărul de forme flexionare din declinarea adjectivului (v. R G 5)
adv.	=	adverb, adverbial
art.	=	articulat cu articolul hotărât (în caracterizarea gramaticală a formelor flexionare la substantiv); articol în celelalte situaţii
aux.	=	auxiliar
C	=	consoană
comp.	=	compus
cond.–opt.	=	condiţional–optativ
conj.	=	conjuncţie; mod conjunctiv
cuv.	=	cuvânt
d.	=	dativ
dem.	=	demonstrativ
DOOM	=	*Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, Bucureşti, Editura Academiei, 1989
elem. de comp.	=	element de compunere
engl.	=	(din) englez(ă)
ex.	=	exemplu
expr.	=	expresie
f.	=	feminin
F	=	fonetică
fr.	=	(din) francez(ă)
g.	=	genitiv
g.–d.	=	genitiv sau dativ
G	=	gramatică
ger.	=	gerunziu
germ.	=	(din) german(ă)
gr.	=	(din) greacă
gram.	=	gramatical
hot.	=	hotărât
imper.	=	imperativ
imperf.	=	imperfect

Scanned with OKEN Scanner

ind. = indicativ
inf. = infinitiv
interj. = interjecţie
inter. = interogativ
invar. = invariabil
it. = (din) italian(ă)
ÎOOP$_4$ = *Îndreptar ortografic, ortoepic şi de punctuaţie*, ed. a IV–a, Bucureşti, Ed. Acad. RSR, 1983
lat. = (din) latin(ă)
lex. = lexical
lit. = literar
loc. = locuţiune
m. = masculin
magh. = (din) maghiar(ă)
m. m. c. p. = mai–mult–ca–perfect
n. = neutru
neacc. = neaccentuat
neart. = nearticulat; nearticulabil
neg. = negativ
nehot. = nehotărât
nereg. = neregulat
nom. = nominativ
nom.–ac. = nominativ sau acuzativ
nr. = numeral
O = ortografie
part. = participiu
perf. = perfect
perf. s. = perfect simplu
pers. = personal; pentru indicarea persoanei la pronume şi la verb se folosesc cifre de la 1 la 6 fără indicativul pers.
pl. = plural
pos. = posesiv
pr. *v.*, mai jos, s. pr.
pred. = predicativ
pref. = prefix
prep. = prepoziţie
prez. = prezent
prezum. = prezumtiv
pron. = pronume; cifrele de la 1 la 6 după această abreviere indică persoana pronumelui
pt. = pentru
R = regulă, indicele pentru partea a doua a dicţionarului
refl. = reflexiv
rel. = relativ
rom. scr. = limba română literară scrisă

Scanned with OKEN Scanner

rom. vorb.	=	limba română literară vorbită (care se reproduce în scris)
s.	=	substantiv
sg.	=	singular
simb.	=	simbol
sp.	=	(din) spaniol(ă)
s. pr.	=	substantiv propriu
suf.	=	sufix
Sv.	=	*literă cu valoare de* semivocală
s. v.	=	*sub voce*, expresie latină care înseamnă „vezi în listă (sau dicţionar) la cuvântul menţionat înainte sau după această abreviere“
T	=	*Tabelul*
unipers.	=	unipersonal
v.	=	vezi
V	=	vocală
vb.	=	verb; cifrele de la I la IV după această abreviere arată conjugarea (tradiţională) a verbului; cifrele de la 1 la 6 indică persoana verbului
viit. (ant.)	=	viitor (anterior)
voc.	=	vocativ

2. Semne speciale

1° Semne fonetice pentru unele sunete-tip din limba română	*Simbolizarea în alfabet (cu exemple)*
/ɨ/	— sunetul simbolizat prin **â** în **român** şi prin **î** în **început**
/e̯/	— sunetul simbolizat prin **e** în **deal**
/i̯/	— sunetul simbolizat prin **i** în **iarbă** şi în **pomi**; când apare între două vocale şi este scris mai sus decât acestea, simbolizează un *sunet de legătură* cu timbrul lui /i/, de ex. în **familie** /familiie/ (v. R F 3)
/o̯/	— sunetul simbolizat prin **o** în **foarte**
/u̯/	— sunetul simbolizat prin **u** în **rouă**; — când apare între două vocale şi este scris mai sus decât acestea simbolizează un *sunet de legătură* cu timbrul lui /u/, de ex. în **lua** /luu̯á/
/k/	— sunetul simbolizat prin **c** în **casă**
/ḱ/	— sunetul simbolizat prin **c** în **chem**
/č/	— sunetul simbolizat prin **c** în **cer**
/g̨/	— sunetul simbolizat **g** în **ghem**
/ǧ/	— sunetul simbolizat prin **g** în **ger**

Scanned with OKEN Scanner

2° *Semne fonetice pentru pronunţarea unor sunete străine nerecunoscute ca sunete-tip în limba română literară*

Semne fonetice — *Descrierea articulării*

/ö/ — sunetul simbolizat prin **eu** în franceză, prin **ö** în maghiară şi germană; se pronunţă ca un **e**, cu buzele rotunjite ca pentru **o**

/ü/ — sunetul simbolizat prin **u** în franceză şi prin **ü** în maghiară şi germană; se pronunţă ca un **i**, cu buzele rotunjite ca pentru **u**

3° *Alte semne speciale*

Semnul — *Explicaţii privind întrebuinţarea semnului*

ø — zero fonetic (literă care nu simbolizează un sunet); afix zero (lipsa unei terminaţii gramaticale); alternanţă cu zero (lipsa unei litere într-o alternanţă)

/ / — între aceste bare se dă transcrierea fonetică; literele scrise între aceste bare sunt toate simboluri ale sunetelor-tip din româna literară sau simbolizarea unor sunete din alte limbi

“ “, ” “ — între ghilimele se dă înţelesul cuvintelor

( ) — între paranteze se dau: a) explicaţii suplimentare; b) forme scrise folosite astăzi, dar nerecomandabile

' — semnul se numeşte accent ascuţit şi apare în transcrierea fonetică deasupra unei litere folosite ca semn fonetic; el indică accentuarea cuvântului; accent principal

ˌ — accent secundar

: — când apare în transcrierea fonetică după o literă folosită ca semn fonetic indică lungirea sunetului simbolizat prin litera respectivă, de ex. /a:/ simbolizând pe **aaa!** interj. sau /r:/ în **interregn**

~ — între două litere sau două grupuri de litere indică o alternanţă (v. R O 2)

= — indică o egalitate de valoare fonetică, gramaticală sau lexicală

> sau < — între două forme scrise aparţinând unor limbi diferite sau unor variante diferite ale românei (mai ales, rom. vorb. şi rom. scr.) indică relaţia de corespondenţă dintre acestea: > „devine“; < „provine din“

\+ — apare la explicaţiile gramaticale ale îmbinărilor libere scrise cu cratimă sau blanc; se citeşte **şi** sau **cu**; înaintea abr., *ac.*, *d.* sau *g.* arată cazul cerut de o prepoziţie

! — marcă a intonaţiei specifice de imperativ şi de vocativ

Scanned with OKEN Scanner